

Lex Sarah dnr 191/2023

Rapporten inkom: 230815
Utredning inledd: 230815
Rapportör: sakunnig BUF
Rapporterad verksamhet: BUF

Utredare: Hanna Hall, kvalitetsenheten

Sammanfattning

Barn har fått vänta oskäligt länge på placering i familjehem vilket påverkat både barnets och vårdnadshavarens psykiska hälsa. Det inträffade utgör en brist i handläggning och myndighetsutövning orsakad av brister i arbetsledning och intern kommunikation. Förvaltningens pågående organisationsförändring svarar mot behovet av nära ledarskap. Som åtgärd har även ärendegenomgångar införts samt lyfts ärenden av denna typ på beslutsråd för att säkerställa att rätt stöd sätts in.

Frågeställning

- Vad har inträffat?
- Har det inträffade inneburit ett missförhållande i den mening som avses med bestämmelserna i lex Sarah?
- Behöver verksamheten vidta förbättringsåtgärder för att säkerställa att det nu uppmärksammade inte upprepas?

Respondenter

Rapportör/sakkunnig på Barn Unga och Familj (BUF).
Gruppintervju socialsekreterare och sektionschefer från utredning & uppföljning och socialsekreterare och sektionschef från jour- och rekrytering Familjehemsenheten (FHE).
Sakkunnig på FHE samt verksamhetschef BUF.

Händelseförlopp

Rapporten handlar om ett barn i trettonårsåldern som i februari 2023 bedöms vara i behov av stadigvarande placering i familjehem. Vårdnadshavare samtycker till placeringen och remiss skickas till

jour- och rekrytering. Barnet och vårdnadshavaren får besked att barnet kommer placeras i familjehem.

Två månader går utan att jour- och rekryteringssenheten hittar ett lämpligt familjehem. Situationen i hemmet är påfrestande för barnet och man bedömer att det behövs en tillfällig placering i avvaktan på ett stadigvarande familjehem. Jour- och rekrytering breddar sin sökning till att även omfatta tillfälliga placeringsalternativ. När utredningstiden löper ut, utan att barnets behov kunnat matchas mot ett tillfälligt eller stadigvarande hem, lämnas utredningen med förslag att bevilja stadigvarande placering i familjehem upp till sociala utskottet för beslut. Barnet och vårdnadshavaren meddelas på nytt att beslut om placering ska fattas. Ärendet dras dock tillbaka eftersom man aldrig tidigare beslutat om placering i familjehem utan att ett tilltänkt familjehem finns.

I mitten av augusti hålls möte om ärendet och det konstateras att barnet behöver placeras skyndsamt. Barnet som flyttat mellan sin vårdnadshavare och annan nära släkting uttrycker ledsamhet över att ingen familj vill ha hen. Barnet vägrar också återvända till skolan då hen sagt till sina kamrater att hen inte ska komma tillbaka utan placeras i annan familj. Lex Sarahrapport upprättas.

Styrande lagar och föreskrifter

4 kap 1 § SoL. Socialtjänstlagens portalparagraf säger att den som inte själv kan tillgodose sina behov eller kan få dem tillgodosedda på annat sätt har rätt till bistånd av socialnämnden för sin livsföring i övrigt. Den enskilde ska genom biståndet tillförsäkras en skälig levnadsnivå.

16 kap 3 § SoL. När socialtjänsten beslutat om bistånd till enskild ska beslutet verkställas direkt. Ett beslut är verkställt när den enskilde får tillgång till och utnyttjar insatsen.

6 kap. 2 § SoL. Varje kommun ansvarar för att det finns tillgång till familjehem, hem för vård eller boende och stödboende.

5 kap. 1 § första stycket SOSFS 2012:11. Inför socialnämndens beslut om vård i familjehem ska en bedömning göras av om förutsättningarna i det tilltänkta hemmet eller stödboendet svarar mot de specifika behov som barnet eller den unge har. Bedömningen, den så kallade matchningen, ska redovisas i ett beslutsunderlag.

Missförhållandet

Barn har fått vänta oskäligt länge på placering i familjehem vilket påverkat både barnets och vårdnadshavarens psykiska hälsa. Det inträffade utgör en brist i handläggning och myndighetsutövning

Orsaker

Vanligen fattas ett biståndsbeslut i anslutning till att utredning färdigställs. När det finns en "beslutsklubba" i verksamhetssystemet måste socialnämnden rapportera ett beslut som ej verkställt efter tre månader. När utredning utmynnar i bedömning att en stadigvarande placering behövs fattas dock inget beslut. Istället ligger utredningen öppen i väntan på att barnets behov matchas mot ett familjehem. När ett familjehem matchats fattar sociala utskottet beslut om placering enligt 4 kap 1 § SoL.

Lagen förutsätter att det finns familjehem att tillgå och att socialtjänsten gör vad den kan för att skyndsamt verkställa en placering av ett barn. Om ett barn är omhändertaget enligt LVU kan en placering inte avvaktas utan prioriterar sig själv. När det finns ett samtycke om placering och ärendet inte är akut för dagen finns inte samma automatiska prioritet.

I det rapporterade ärendet uppstår ett vakuum. En "halvakut" SoL-placering i familjehem hamnar lägre i prioritering när det viktas mot LVU-placeringar, akuta SoL-placeringar och omplaceringar där det finns "tvingade" beslutsklubbor. Rutiner och arbetssätt vid behov av akut placering och stadigvarande placering finns. Svårighet uppstår när ett "halvakut" behov av placering föreligger eftersom det då blir ottydligt vilken kö ärendet hamnar i och vilken prioritet det ska ges. Detta ställer höga krav på socialsekreterare att navigera i handläggning, olika placeringsformer, beslut och uppdragslämnande till jour- och rekryteringsenheten. Således krävs ett förstärkt fokus på denna typ av ärenden och en nära arbetsledning som banar väg.

Under 2023 ändrades arbetssättet på BUF och socialsekreterare skulle handlägga både barn- och ungdomsärenden. Huvudhandläggaren i ärendet är erfaren och väl förtrogen med myndighetsutövning och socialförvaltningens organisation. Hen har företrädelsevis arbetat med ungdomar vilket innebär en vana att hantera beslut och verkställande av insats på HVB, stödboende och SiS. Tillfälliga och stadigvarande placeringar i familje- och jourhem är ovanliga i de ungdomsärenden som hanteras på Utredning & Uppföljning men relativt ofta förekommande i barnärenden.

I huvudhandläggarens team saknades under vår och sommar 2023 en sektionschef och flera medarbetare. Två chefer från andra team täckte upp i teamet och arbetsledde i ärendet. Detta till trots fick huvudhandläggaren inte tillräckligt stöd att navigera i bristen på jour- och familjehem.

Den 28 april 2023 införde förvaltningen ett beslutsråd på vilket representanter från samtliga verksamhetsområden deltog och verksamhetschefer och/eller enhetschef var beslutsfattare. Avsikten var att nyttja förvaltningens samlade resurser, säkra god kvalitet i verksamheten och få ökad kontroll på placeringar utanför egna hemmet. På BUF fanns ett stort fokus på att undvika kostsamma externa placeringar och företrädesvis nyttja interna jour- och familjehem.

När huvudhandläggaren på veckobasis stämde av med jour- och rekrytering fick denne till svar att sökning efter stadigvarande och/eller tillfällig placering gjordes brett vilket tolkades som att man letade även i externa alternativ. Jour- och rekrytering hade fått till sig av enhetschef att inga externa placeringar ska göras varför de använde ordet "brett" som att det innebär alla interna hem. Hade ärendet tagits upp i beslutsråd för godkännande att leta externa hem hade det sannolikt förkortat barnets väntan på placering.

Missförhållandet; barnets långa väntan på placering, orsakades av bristande intern kommunikation och bristande arbetsledning.

Omedelbara åtgärder

Inga omedelbara åtgärder vidtogs.

Ytterligare åtgärder

Förvaltningen befinner sig i en omstrukturering och kommer under detta år landa i en ny organisation som svarar mot behovet av nära arbetsledning i komplexa ärenden.

Idag används beslutsrådet också för att följa denna typ av ärende och att säkerställa att rätt stöd ges och/eller rätt placering påskyndas.

Hösten 2023 införde BUF strukturerade ärendegenomgångar varvid socialsekreterare och chef tillsammans följer ärenden och processer för att säkerställa kvalitet och lagföljsamhet i verksamheten.

Sakkunnig på Familjehem har lagt in processen *Tillfällig placering (familjehemsvård)* i kvalitetsledningssystemet Canea samt börjat rita processen för *Placering i familjehem stadigvarande*. Avsikten är att

förtydliga handlägningsprocessen, hur jour- och rekryteringsenhetens och utredning & Uppföljnings gemensamma förfarande från remiss till matchning ska gå till. Rutiner kommer därefter knytas till processen.

Har något liknande hänt tidigare?

Ärenden med långa väntetider på matchande familjehem eller jourhem förekommer men rapporteras och hanteras företrädesvis inom ramen för avvikelser.

Anmälan till IVO

Det rapporterade bedöms inte utgöra ett allvarligt missförhållande enligt lex Sarah. Det inträffade ska därför inte rapporteras till Inspektionen för vård och omsorg (IVO) utan enbart användas i nämndens utvecklings- och kvalitetsarbete.

Beslut

- Att godkänna utredningen
- Att inte anmäla ärendet till IVO då det inträffade inte bedöms utgöra varken ett allvarligt missförhållande eller en påtaglig risk för allvarligt missförhållande enligt 14 kap 7 § Socialtjänstlagen.

Helsingborg den 240419

Johan Klingborg
socialdirektör

